

prof. Ing. Pavel Kalač, CSc.
katedra aplikované chemie
Zemědělská fakulta
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

O p o n e n t s k ý   p o s u d e k

disertační práce doktorského studijního programu
v oboru *Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat* na téma

**„Psychrotrofní lipolytické bakterie a obsah volných mastných kyselin
v bazénových vzorcích syrového kravského mléka“,**

kteřou vypracovala na katedře veterinárních disciplin a kvality produktů
Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Ing. Magda MIKULOVÁ

Téma disertační práce odpovídá studijnímu oboru DSP *Zoohygiena a prevence chorob hospodářských zvířat*. Týká se faktorů, které ovlivňují některé ukazatele kvality syrového kravského mléka. Jejich objasnění napomáhá objektivizaci dodavatelsko-odběratelských vztahů.

Práci tvoří literární přehled mikrobiologie syrového mléka a chemie mléčného tuku, souhrnný popis metodiky experimentální činnosti a souhrnný komentář výsledků tří článků publikovaných ve vědeckých časopisech. Souhrny těchto článků jsou uvedeny jako příloha, plné texty byly volně přiloženy k disertační práci.

Při hodnocení nevycházím jen z disertační práce. Jako redaktor časopisu *Journal of Agrobiologie* jsem obsahově redigoval dva ze třech článků, které jsou výsledkem doktorského studia a četl jsem také podstatnou část literárního přehledu, která byla součástí státní doktorské zkoušky Ing. Mikulové v roce 2011.

K práci mám několik **věcných připomínek a námětů** do rozpravy při obhajobě:

- poměrně často jsou citovány v úseku mikrobiologie práce ze 70. let. Nepředstavují dnes už spíše historický pohled na vývoj poznání?
- s. 18, kap. Spontánní lipolýza: Jakými mechanismy je vysvětlována spontánní lipolýza mléčného tuku u dojnic krmených silážemi (zejména travními ve srovnání s kukuřičnými) oproti situaci u dojnic s výraznějším podílem jaderných krmiv?
- s. 18 tamtéž: Je věcně správná věta „Hlavními substráty pro lipoproteinové lipázy jsou triacylglyceroly s velmi nízkou hustotou lipoproteinů a chylomikronů“ ?

- s. 21: Je věcně správná věta „Přibližně 90 % tuku je v kuličkách o průměru 1-6 μm . Mléko obsahuje také malé tukové kapénky (4 μm), ty ale tvoří jen 2-3 % z celkového množství tuku v mléce“ ?
- s. 22, poslední odst.: A mobilizace lipidů z tělních tukových tkání a přechod jejich mastných kyselin do mléčného tuku u dojnic neprobíhá?
- s. 23: Zvýšení podílu nenasycených mastných kyselin v mléčném tuku je výživově žádoucí. Nezpůsobí však některé nežádoucí důsledky?
- experimentální část: za slabší místo metodiky považují nevyrovnaný počet sledovaných farem s různými způsoby ustájení a dojení (17 + 3 + 3 v souboru I). Pro zvýšení vědecké věrohodnosti by další výzkum zřejmě měl být pojat jako vícefaktorová problematika.

Několik poznámek k **formální stránce**:

- na titulní straně by měl být uveden obor doktorského studijního programu,
- postrádám seznam použitých zkratk,
- jednotlivé části kapitol (především kap. 3) mohly být číselně (i typem písma nadpisů) hierarchizovány,
- kapitola o mastných kyselinách mléčného tuku mohla být doplněna přehlednou tabulkou běžně zastoupených kyselin,
- citace 62 není standardní. Jde o práci Churche citovanou v článku v časopisu Veterinářství v r. 2004?

A konečně několik připomínek k **jazykové a terminologické stránce**. Oceňuji úroveň češtiny (byť by to mělo být samozřejmostí), takže jen několik drobností:

- s. 18, 1. odst.: „... u krav krmených dietami na bázi...“ je anglikanismus, raději „... dojnic krmených dávkami ...“;
- s. 18, 5.ř. zdola: „... dochází ...při transportu a výrobě mléka ...“ Je myšleno při získávání mléka na farmách (čili dojení), nebo při mlékárenském zpracování?
- s. 19, 2. odst.: „... lipázy ...schopné hydrolyzovat mastné kyseliny ...“. Přesnější by byla formulace „... hydrolyzovat esterové vazby mastných kyselin ...“.

Závěr

Ing. Magda Mikulová vypracovala přínosnou disertační práci. Většina získaných výsledků již byla zveřejněna ve třech článcích v tuzemských vědeckých časopisech, z toho v jednom impaktovaném. Tím prokázala podle § 47, odst. 4 zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách svoji schopnost a připravenost k samostatné i týmové činnosti v oblasti výzkumu nebo vývoje.

Disertační práce splňuje požadované nároky ZF JU. Doporučuji ji proto přijmout k obhajobě a souhlasím, aby po úspěšné obhajobě byl Ing. Magdě Mikulové udělen akademický titul „Doktor“.

V Českých Budějovicích 30. dubna 2012

Oponentský posudek na doktorskou disertační práci Ing. Magdy Mikulové zpracovanou na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, Zemědělské fakultě, Katedře veterinárních disciplín a kvality produktů, s názvem: „Psychrotrofní lipolytické bakterie a obsah volných mastných kyselin v bazénových vzorcích syrového kravského mléka”

I. Všeobecné hodnocení:

1) formální hledisko:

- předložená doktorská disertační práce sestává z částí, které odpovídají obvyklému členění prací tohoto typu tvořených kompilačním způsobem. Obsahuje 32 stran textu, 14 stran seznamu literárních referencí (145 položek), 9 stran příloh jako abstrakty z předchozích vědeckých publikací a je doplněna třemi tématicky souvisejícími separáty s původními pracemi uchazečky z vědeckých časopisů (1 z Czech Journal of Animal Science a 2 z Journal of Agrobiology);

- literární prameny a zejména vlastní obsah práce (abstrakty a korespondující původní vědecké příspěvky) dokládají, že doktorand ovládá práci s literaturou, analytickými a statistickými metodami a je schopen samostatně zpracovat předloženou látku. Text je napsán srozumitelným způsobem. Celkově po formální stránce je práce dobře zpracována.

2) faktické obsahové hledisko:

- cíl práce je jasně formulován;

- práce se věnuje aktuální otázce preventivních a kontrolních postupů pro udržení dobré hygienické kvality mléka, omezení lipolýzy mléčného tuku, zajištění přijatelné hladiny volných mastných kyselin a potřebné trvanlivosti následných mléčných produktů;

- aktuálnost tématu vystupuje zejména nyní s průběžně rostoucím objemem podílu syrového mléka zpracovávaného na náročnější produkty s vyšší přidanou hodnotou a s rozvíjejícími se analytickými metodami umožňujícími kontrolu lipolýzy v mléčné surovině nebo potravině;

- dalším faktorem aktuálnosti řešení je lepší se možnost kontroly zdravotního stavu krav analytickými metodami prostřednictvím rozborů vzorků mléka a navazujícím software pro sofistikované zpracování výsledků a řízení následných postupů prevence produkčních poruch, aby kvalita zpracovávané suroviny mohla být co nejvyšší. V tomto ohledu může práce poskytnout relevantní, prakticky potřebné a využitelné podklady;

- uvedená publikační činnost doktorandky je odpovídající, obsahuje celkem 7 položek včetně vědeckých časopisů s impact factorem (2 položky s IF), což je pro úspěšné ukončení doktorského studia velmi důležité.

II. Konkrétní hodnocení:

1) formální připomínky:

- nalezené chyby, kterých bylo velmi málo, a nesnižují nijak význam práce, uvádím v seznamu pro možnost opravy a tento výčet není textem pro prezentaci posudku při obhajobě:
- v části Abstract nahradit desetinné čárky za desetinné tečky u číselných údajů o FFA u významnosti efektů P a u údajů teploty;
- str. 13, v seznamu namísto Chlamidophilla uvést Chlamydomphila;
- str. 30, 13. ř. shora, určena namísto určena;
- str. 30, 17. ř. shora, místo 32, 0 uvést 32,0;
- str. 31, 5. ř. shora, dvakrát slovo jsme, jedno odstranit;
- str. 32, 9. ř. zdola, doplnit písmeno u do slova chťových – chuťových;
- pramen 97, opravit zdroj na Czech Journal of Animal Science;
- pramen 137, opravit Kopuněcz na Kopunecz;

2) faktické připomínky a otázky:

- práce byla tvořena kompilačním způsobem z publikovaných výsledků doktorandky a výsledky tedy byly již oponovány v příslušných vědeckých časopisech. V tomto smyslu nemám k výsledkové části zásadní faktické připomínky;

- domnívám se, že řazení citací v textu, v závorkách u více referencí, by mělo být provedeno vzestupně v pořadí podle roku publikace, což není v práci vždy dodrženo;

- jsem názoru, že při obhajobě by autorka mohla rozvést v diskusi podrobněji své poznatky a svůj názor na současné metodické možnosti stanovení VMK metodami MIR-FT, kalibraci metody a věrohodnost a nejistotu získávaných výsledků. Zajímá mě názor uchazečky na tuto problematiku, protože jsme také na našem pracovišti věnovali pozornost této otázce (Výzkum v chovu skotu / Cattle Research, 2, 2008, 3, 2009 a 1, 2011).

Závěr:

na základě výše uvedených argumentů hodnotím předloženou doktorskou disertační práci jednoznačně kladně. Doporučuji ji komisi ke schválení a po projednání a zodpovězení dotazu doporučuji udělit doktorandce akademický titul Ph.D.

V Rapotíně: 8. 5. 2012

Doc. Ing. Oto Hanuš, Ph.D.

Výzkumný ústav pro chov skotu, Rapotín

Oponentský posudek

doktorské disertační práce zpracované na Jihočeské univerzitě v Českých
Budějovicích

Ing. Magdy Mikulové

„Psychrotrofní lipolytické bakterie a obsah volných mastných kyselin v bazénových
vzorcích syrového kravského mléka“.

Autor oponentského posudku: doc. Ing. Květoslava Šustová, Ph.D.

Předložená doktorská disertační práce se zabývá problematikou výskytu psychrotrofních bakterií v mléce a faktorů ovlivňujících jejich nárůst. Práce se sestává s literárních přehledu a dále pak z vlastních publikovaných prací na dané téma. Jedná se o tři vědecké práce publikované ve vědeckých časopisech. Uspořádání disertační práce je přehledné a odpovídá požadavkům kladeným na disertační práci.

Níže uvedené připomínky a dotazy jsou předběžným námětem k diskusi při obhajobě a v žádném případě nesnižují úroveň, provedení a přínos disertační práce.

Konkrétní hodnocení

1) formální připomínky:

Práce je velice pečlivě upravená. Drobné překlepy, kterých je ovšem jen velice málo, jsou vyznačeny tužkou.

2) faktické připomínky:

Literární přehled současného stavu řešené problematiky je zpracován na 26 stranách s odkazy na 145 literárních pramenů převážně zahraničních autorů. Literární přehled dokládá, že autorka zvládá práci s literaturou a je schopna samostatně zpracovat zadanou látku. Text je popsán výstižně a srozumitelným způsobem. Domnívám se, že autorka mohla jednotlivé kapitoly pro lepší orientaci očíslovat. V kapitole, pojednávající o mastných kyselinách (MK) obsažených v mléce a o možnosti ovlivnění skladby MK skladbou krmné dávky, cituje autorka zahraniční literární prameny. Bylo vhodné zde zmínit i aktuálnější práce našich autorů např. Komprda et. al.

Cíl práce je formulován do jasných a konkrétních cílů, které doktorandka v průběhu experimentální práce splnila.

Kapitola *Shrnutí výsledků disertační práce* je zpracována s odkazy na opublikované vědecké práce autorky. Tato kapitola je v souladu s předchozí definicí jednotlivých dílčích cílů. Je zde podrobně, přehledně a srozumitelně popsána metodika disertační práce a nejvýznamnější zjištěné výsledky.

Závěr práce shrnuje stručně a výstižně všechny dosažené výsledky a odpovídá cílům disertační práce. Výsledky práce jsou přínosné pro praxi a potvrzují důležitost správné hygienické praxe v prvovýrobě mléka především z pohledu včasného a důkladného vychlazení mléka co nejdříve po nadojení.

Na autorku práce mám následující dotazy:

- 1) V kapitole „Požadavky na jakost syrového kravského mléka“ je na str. 15 zmíněn jako znak jakosti bod mrznutí mléka (BMM) podle ČSN 57 0529. Jaká hodnota BMM je nyní u kravského mléka požadována podle platné legislativy EU?
- 2) V centrálních laboratořích je prováděn pravidelný monitoring výskytu psychrotrofních mikroorganismů (PTM) v kravském mléce. Má autorka informace o tom, jaký je stávající výskyt PTM u mléka v České republice?
- 3) V České republice přibývá chovů zaměřených na ekologickou produkci mléka a také chovatelů koz. Jaký je názor autorky na riziko výskytu PTM v těchto chovech?
- 4) Autorka uvádí jako vhodnější metodu ke sledování volných MK metodu infračervené spektrofotometrie (FT MIR). Metoda je to zajisté velmi rychlá a pohodlná ve srovnání s jinými metodami. Jaká metoda je používána ke kalibraci tohoto přístroje a jaká je přesnost měření touto metodou ve srovnání s metodami stlukem či BDI? Setkala se autorka také s využitím FT NIR spektrometrů ke stanovování volných mastných kyselin v mléce?
- 5) Autorka uvádí v kapitole „Mastné kyseliny“ na str. 23 jako možný zdroj nenasycených MK v mléčném tuku zkrmování olivového a sezamového oleje. Našich podmínkách by byla zřejmě dostupnější krmiva, která zlepší profil MK v mléčném tuku. Jaký je názor autorky na zlepšení profilu MK zkrmováním sojových výlisků a na finanční náročnost ve srovnání s uváděnými oleji?

Závěrečné zhodnocení

Doktorská disertační práce Ing. Magdy Mikulové „Psychrotrofní lipolytické bakterie a obsah volných mastných kyselin v bazénových vzorcích syrového kravského mléka“ rozšiřuje a doplňuje dosavadní poznatky o faktorech ovlivňujících obsah psychrotrofních bakterií a volných

mastných kyselin v mléce. Velmi cenným je fakt, že naměřené výsledky již byly publikovány v řadě vědeckých publikací a také, jak dokládá autorka v autoreferátu, i na odraných konferencích a dostaly se tedy i do povědomí odborné veřejnosti. Autorka svými publikačními aktivitami dokládá schopnost samostatné vědecké práce, což je potřeba vyzdvihnout. Předložená doktorská disertační práce splňuje po stránce vědecké, obsahové i formální požadavky kladené na tento typ práce. Navrhuji přijmout disertační práci k obhajobě a po jejím úspěšném vykonání doporučuji udělit Ing. Magdě Mikulové **vědecko-akademický titul doktor „Ph.D.“**.

V Brně dne 26. května 2012

doc. Ing. Květoslava Šustová, Ph.D.

Ústav technologie potravin

Mendlova univerzita v Brně